

עמ"ת 53316/03/19 - נ' א' נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עמ"ת 53316-03-19 א' (עציר) נ' מדינת ישראל

לפני	כבוד השופט אברהם הימן
העורר	נ' א'
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל

החלטה

לפני ערר על החלטת בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופטת נ' תבור) מיום 7.3.19 אשר הורתה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים.

רקע דיוני

ביום 21.1.19 הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו ארבע עבירות של אימים. על פי המתואר, ביום 10.1.19 שלח העורר הודעות לטלפון של אימה של בת זוגו לשעבר (להלן- "המתלוננת"), אשר להם ילד משותף, בהן איים עליה בפגיעה שלא כדין בגופה ובבעלה אם לא ימסר לו כסף. בהמשך, איים העורר על המתלוננת ועל דודתה בפגיעה שלא כדין בגופה של המתלוננת ובני משפחתה אם לא יועבר לו כסף.

בד בבד עם כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים.

בהחלטה מיום 7.3.19 הורה בית משפט קמא, לאחר שהונחו לפניו חוות דעת פסיכיאטרית הקובעת כי לעורר קיימת כשירות דיונית ומהותית וכן תסקירי שירות מבחן, על מעצרו של העורר עד תום ההליכים. זאת לאחר שהוברר כי אין מחלוקת בסוגיית קיומן של ראיות לכאורה.

העורר הגיש ערר על החלטה זו וביום 4.4.19 התקיים לפני דיון במהלכו שמעתי את טיעוני באי כוח הצדדים.

החלטת בית משפט קמא

בית משפט קמא ציין בהחלטתו כי הנתונים אודות עברו הפלילי של העורר הכוללים 3 הרשעות קודמות ו-4 הליכים שהופסקו בשל מחלת נפש, ואשר עניינם היה בעבירות של איומים, הטרדה באמצעות מתקן בזק והפרת הוראה חוקית, כמו גם התייחסות בחוות הדעת הפסיכיאטרית לשימוש לרעה באלכוהול בעת האחרונה, סף גירוי נמוך ואיומים על מטופלים הנמצאים עם העורר באותה מסגרת- מצביעים על תמונה מורכבת.

באשר לחלופת מעצר מוצעת בישיבה, המוקפת חומה עם שער ומרושתת במצלמות במעגל סגור, בפיקוח רב המכיר את העורר, התייחס בית משפט קמא להתרשמות שירות המבחן אשר העריך סיכון גבוה להישנות מעורבות אלימה מצד העורר וכן סיכון להפרת תנאים וצריכת חומרים פסיכו- אקטיביים. שירות המבחן פגש את הרב והתרשם מרצונו לסייע לעורר מתוך אכפתיות, אולם העריך כי הפיקוח המוצע אינו הולם את הסיכון הנשקף במצבו של העורר. בית משפט קמא התייחס לתסקיר משלים שהגיש שירות המבחן בדבר אפשרות להמשך מעצר בתנאי איזוק אלקטרוני, וציין כי שירות המבחן שב ונפגש עם הרב המוצע כמפקח עיקרי ומצא כי זה עסוק בעיקר במצבו הנפשי של העורר ומטשטש מרכיבים אלימים ופוגעניים. צוין כי שירות המבחן נפגש גם עם בת זוגו של העורר ותלמיד בישיבה, והתרשם מרצונם הטוב, אולם לגבי בת הזוג התרשם שירות המבחן כי אינה יכולה להשפיע על התנהגותו של העורר, ולגבי תלמיד הישיבה התרשם כי קיים קושי בפיקוח על ידו נוכח אופי הקשרים בינו לבין העורר. כמו כן צוינה הערכת שירות המבחן כי בהעדר מענה טיפולי, לא תהיה הפחתה בסיכון הנשקף מהעורר וכי גם מעצר בתנאי איזוק אלקטרוני לא יפחית סיכון זה.

במועד בו נדרש בית משפט קמא להכרעה בשאלת היתכנות חלופת מעצר, נמסר כי הרב חלה. בית משפט קמא לא מצא לדחות את הדיון לצורך התייצבות הרב, כבקשת הסניגור, ונימק החלטתו בכך שלנוכח התסקירים המונחים בפניו הוא אינו מוצא כי התייצבות הרב והתרשמות נוספת ממנו תשנה את תמונת הסיכון הברורה.

בית משפט קמא קבע כי התמונה המלאה מלמדת על מסוכנות הנובעת לא רק על פי העבירות המיוחסות לעורר אלא גם מתוך מצבו המורכב, הקשר בין חוסר יכולת לווסת דחפים, חומרים משני תודעה, קרבה למתלוננת, עבר קודם ועמדות שמאפשרות אלימות.

בית משפט קמא קבע כי "איזוק אלקטרוני יכול, לכל היותר, להתריע על הפרה, אולם אינו יכול למנוע אותה. מקום שהמתלוננת נמצאת בקרבת מקום ולאור החשש המתואר על ידה, הרי שהחלופה אינה מתאימה להפחתת עילת הסיכון".

טיעוני בא כוח העורר

בא כוח העורר טוען כי טעה בית משפט קמא בכך שלא בחן בעצמו את המפקחים המוצעים ובדרך בלתי אמצעית, ובכלל זאת לא התרשם מהרב באופן ישיר.

בא כוח העורר טוען כי בית משפט קמא התעלם מסתירות בין שני התסקירים בשאלת כשירותו של הרב לשמש גורם מפקח על העורר, כאשר בראשון התרשם ממניעה טכנית ובשני ייחס קביעתו למצבו הרפואי ולהבנה חלקית שגילה למצבו של העורר.

בא כוח העורר טוען כי טעה בית משפט קמא כאשר אימץ את התרשמות שירות המבחן מבת זוגו הנוכחית של העורר כמפקחת נוספת כי זו, שהינה עובדת שב"ס, אינה מודעת לעומק הסיכון ובחובתה לדווח.

בא כוח העורר טוען כי יש להידרש אף לכך שמותב קודם (כב' השופט ר' פרי) התרשם לחיוב מהחלופה המוצעת.

כמו כן נטען כי טעה בית משפט קמא כאשר התחשב בהליכים שנסגרו מחמת העדר אחריות פלילית בהערכתו את מסוכנות העורר, וכאשר התחשב בשימוש לרעה באלכוהול בעת האחרונה, בהעדר קביעה מצד שירות המבחן כי העורר מכור לאלכוהול או לסמים וכאשר העבירות המיוחסות לו לא נעשו על רקע שימוש בחומרים פסיכו- אקטיביים.

בא כוח העורר טוען כי מגיליון הרישום הפלילי של העורר עולה כי איומיו היו על רקע יציאה מאיזון נפשי ולא גלשו לאלימות ממש. על כן טוען הוא כי טעה בית משפט קמא כאשר לא קבע מסוכנות נקודתית שניתן לאיינה באמצעות מעצר בית, מניעת אמצעי תקשורת והקפדה על טיפול תרופתי, ובמידת הצורך איזוק אלקטרוני.

בא כוח העורר טוען כי היה על בית משפט קמא להתחשב בכך כי מעצרו של העורר, הסובל ממחלת נפש, מאחורי סורג ובריאח תגרום לו לסבל רב.

טיעוני באת כוח המשיבה

באת כוח המשיבה טענה כי מסוכנותו של העורר אינה ניתנת לאיון באמצעות החלופה המוצעת. בתוך כך הפנתה לכך שמחוות הדעת הפסיכיאטרית עולה שהעורר איים על שני מטופלים בבית חולים אברבנאל ולהתרשמות שירות המבחן אודות דפוסיו האלימים של העורר וקשייו בוויסות דחפים. באת כוח המשיבה טוענת כי אף עברו הפלילי של העורר מלמד על מסוכנותו ועל העדר יכולת ליתן בו אמון היות ובעבר הפר צו של בית משפט. באת כוח המשיבה טענה כי בניגוד לטענת הסניגור, המותב הקודם בבית משפט קמא לא התרשם בעצמו ממערך הפיקוח ואין בהחלטות הקודמות התייחסות לכך.

דין והכרעה

הערר שלפני מניח את הצורך לבחון האם טעה בית משפט קמא בהחלטתו בשאלת היתכנות חלופת מעצר.

כידוע, בחינת האפשרות לשחרור נאשם ממעצר מאחורי סורג ובריאח לחלופת מעצר, לרבות בתנאי פיקוח אלקטרוני, טעונה בדיקה בשני שלבים, וכך נפסק:

"היתכנותה של חלופת מעצר נעשית בדרך של בחינה דו שלבית. תחילה, יש לשאול האם חלופת

מעצר כלשהי עשויה, ברמה העקרונית, לאיין את מסוכנותו של הנאשם. אם התשובה לשאלה זו שלילית, מסתיים בכך הדיון בנושא חלופת המעצר. ככל שהתשובה לשאלה האמורה היא חיובית, על בית המשפט להידרש למידת התאמתן של חלופות מעצר קונקרטיות, למקרה המונח לפניו ... טיב חלופת המעצר נגזר, בין השאר, מעוצמתן של הראיות לכאורה להוכחת אשמתו של הנאשם, וכן ממעמדה ועוצמתה של עילת המעצר העומדת נגדו" (בש"פ 2676/18 מדינת ישראל נ' פלוני [פורסם בנבו] (5.6.18)).

הבסיס לחלופת מעצר הוא אמון בנאשם. וכך נפסק בבש"פ 2587/17 מדינת ישראל נ' בן אבו [פורסם בנבו] (27.3.17):

"כפי שנפסק עוד מקדמת דנא, תנאי לחלופת מעצר, הנו האמון שרוחש בית-המשפט לנאשם כי יקיים את תנאי החלופה, שכן בלעדי אמון כזה אין בחלופת מעצר, לרבות מעצר בפיקוח אלקטרוני כדי לאיין את האינטרסים הציבוריים אותם נועד המעצר להבטיח, לפי הענין, לרבות המסוכנות הנשקפת מהנאשם, חשש להימלטות או לשיבוש הליכים. "חלופת מעצר, לרבות מעצר בית, מתבססת על אמון שבית-המשפט רוחש לנאשם. שהרי, אין חלופת מעצר אלא אם יש עילת מעצר, ואין עילת מעצר אלא אם יש יסוד סביר לחשש בדבר מסוכנות הנאשם... אם, אף-על-פי-כן, בית-המשפט מסתפק בחלופת מעצר, אין זאת אלא משום שהוא סומך על הנאשם שלא ינצל את השחרור מן המעצר כדי לעבור עבירה, להתחמק מן הדין או לשבש את הליכי המשפט. התנאים המגבילים של חלופת המעצר, יהיה זה מעצר בית ותהיה זו ערבות כספית, לעולם אינם מסלקים את החשש במידה מספקת, אלא אם הם מתאספים לאמון שהנאשם יקיים את תנאי השחרור, המפורשים והמשתמעים. אם נשמת האמון, מתמוטטת גם החלופה" ... האפשרות לתת אמון בנאשם נבחנת על רקע מכלול של נתונים ושיקולים, לרבות חומרת העבירות והסיכון הנלמד מכך מצד הנאשם כלפי הציבור או המתלוננים; עברו הפלילי של הנאשם בכלל, ובעבירות המעלות חשש לסיכון שלום הציבור או חשש להימלטות או חשש לשיבוש הליכים בפרט; הפרת אמון מצדו של הנאשם בעבר או עמידתו בעבר בתנאים שהוטלו עליו ועוד כיוצא באלה שיקולים".

בית משפט קמא דחה אפשרות לחלופת מעצר בעניינו של העורר. קביעתו זו היא קביעה ברמה העקרונית לנוכח הערכתו הגבוהה את מידת המסוכנות הנשקפת מהעורר ולנוכח הערכתו הנמוכה את מידת האמון שניתן ליתן בעורר, בקובעו כי אין בחלופת מעצר, אף לא כזו בתנאי איזוק אלקטרוני, כדי ליתן מענה מספק למסוכנותו של העורר.

בית משפט קמא לא נדרש לבחינת התאמתה של החלופה הקונקרטית שהציע העורר בישיבה בפיקוח עיקרי של רב, של בת זוגו ושל תלמיד ישיבה. בחינה זו אינה נדרשת מקום בו נמצא כי חלופת מעצר לא תפחית במידה המתקבלת על הדעת את מסוכנותו של העורר.

קראתי בעיון ולעומק החלטת בית משפט קמא. כידוע, בבוא בית משפט זה לבחון החלטת בית משפט קמא, עליו להחליט תחילה בשאלה: האם נפלה טעות בהחלטה. ככל שאני מיישם העיקרון המשפטי כאמור ליעל, וככל שאף אני

מתרשם מהמסמכים שלפני בדבר מסוכנותו של העורר, נראה לי כי לא נפלה טעות בהחלטת בית המשפט. כפי העיקרון הנקוט במקומותינו, ככל שבית משפט מגיע לכלל מסקנה כי מסוכנותו של העצור הינה ברף גבוה ביותר, וכי לא תהיה חלופת מעצר או אף מעצר באיזוק אלקטרוני כדי לאיין המסוכנות או להפחיתה, אזי יורה על מעצרו של האדם, אף בטרם יבחן חלופות מעצר. המקרה שלפני הוא כזה.

לא ארחיב הדיבור באשר למהות המעשים המיוחסים לעורר. אכן, מדובר בעבירות של איומים "בלבד" ללא שימוש באלימות פיסית. אך מקובלים עלי דברי בית משפט קמא (כב' השופט נ' תבור) כי: **"...המעבר בין איומים להגשמתם בפועל, עלול להיות מהיר ותוצאותיו קשות. הסיכון אינו נבחן רק על פי העבירה, אלא על יסוד התמונה המוצגת במלואה ..."**.

מצבו הנפשי של העורר מורכב ביותר וזאת אומר בלי לפרט פירוט יתר מתוך המצוי לפני. מצב זה, בצירוף יתר הנסיבות אשר פורטו על ידי בית משפט קמא, יוצרים המסוכנות הרבה. בבואי להחליט בערר זה, לא התעלמתי ולו בשמץ מהעובדה שהעורר מן הסתם סובל בהיותו במעצר. כמו גם לא התעלמתי כי מסוכנותו העולה ממצב נפשי אינה בהכרח בשליטתו. אך אין באלה כדי לבסס קבלת הערר.

מעבר לקביעה כי לא מצאתי טעות בהחלטת בית משפט קמא, אומר כי אילו היה עלי להחליט בעניינו של המשיב, אזי אף אני כבית משפט קמא, הייתי קובע כמותו.

סוף דבר שהערר נדחה.

ניתנה היום, ג' ניסן תשע"ט, 08 אפריל 2019, בהעדר
הצדדים.